

BESPREKINGSVERSLAG

Reg.nr.: 18.029337

Afdeling Bestuursondersteuning

Betreft: Commissie Bestuur, Organisatie en Dienstverlening		Datum bespreking: woensdag 14 maart 2018 Plaats VV-zaal Opgesteld door: P.J. Emck
Aanwezigen: • E.C. de Meijer (voorzitter) • R.A.M. van der Sande (dijkgraaf) • J.C.H. Haan (hoogheemraad) • M. Kastelein (hoogheemraad) • mw. M. Leewis (hoogheemraad) • J.W. Pluckel (hoogheemraad) • mw. C. van de Wiel (secretaris-algemeen directeur) • mw. M. Bleyie (PvdD) • G. van der Kooij (directeur) • de heer J. Démoed (CDA) • G.H. von Faber (Water Natuurlijk) • mw. T.O. Fierens (PvdA) • A. van Geest (Algemene Waterschapspartij) • R.H. Kerst (ChristenUnie-SGP) • de heer D. Kooij (A&B) • J.P. de Vries (A&B) • R.F. Schols (50PLUS) • mw. J.M. Stoop (Natuurterreinen) • mw. I. van Steensel-van Hage (VVD) • J. de Kieviet (secretaris) Verder aanwezig: de heer Nederend Afwezig: H. van Dijk (Water Natuurlijk), mw. J. Boomsma (PvdD)		Verslag zenden aan: VV
VERSLAG		ACTIE
1.	<u>Opening</u> De <u>voorzitter</u> opent om 15.30 uur de vergadering van de commissie BOD en heet de aanwezigen welkom.	
2.	<u>Spreekrecht</u> Hiervan wordt geen gebruik gemaakt.	
3.	<u>Notulen van de commissievergadering BOD 17 januari 2018 en toezeggingenlijst</u> De notulen worden ongewijzigd vastgesteld. <i>Toezeggingenlijst</i> De heer <u>Schols</u> merkt op dat als uitvoerder van een toezegging van de dijkgraaf de heer Van der Sande dient te worden genoteerd. Dhr Van der Sande geeft aan dat de toezegging op zijn naam staat, maar dat de toezegging in beginsel nog door de heer Doornbos gedaan is.	

VERSLAG	ACTIE
De heer <u>Pluckel</u> deelt mee dat het nieuwe format van de vereenvoudigde burap in de eerstvolgende uitgave wordt toegepast. Toezegging 245 kan dan vervallen. Toezegging 210 heeft betrekking op de begroting 2018 en zal in maart bij het MJP worden betrokken. Deze toezegging zou ook kunnen worden geschrapt. De <u>voorzitter</u> stelt vast dat de commissie akkoord gaat met het schrappen van deze twee toezeggingen (210 en 245). De toezeggingen 211 en 246 staan vandaag op de agenda en zijn daarmee ook afgehandeld.	
4. <u>Mededelingen</u>	
De <u>voorzitter</u> deelt mee dat mevrouw Boomsma is verhinderd en wordt vervangen door mevrouw Bleyie en dat de heer Van Dijk wordt vervangen door de heer Von Faber. De heer <u>Haan</u> deelt mee dat op 1 maart de waterschappen die deelnemen in HVC of SNB in Duinkerken een fabriek van Ecophos hebben bezocht waar fosfaat uit erts wordt gewonnen. Het plan is dat daar een tweede lijn komt waar fosfaat uit zuiveringsslib kan worden gewonnen. Er is gesproken met de eigenaar: die geeft voorrang aan lucratieve andere projecten, maar is wel degelijk bezig om die tweede lijn te realiseren. De <u>voorzitter</u> deelt mee dat de beantwoording van technische vragen onderdeel uitmaakt van de behandeling van de geagendeerde onderwerpen. De heer <u>Pluckel</u> deelt mee dat de extra perceptiekosten als gevolg van gebrekkige software voor het aanleveren van rijksautomatisering op jaarbasis ongeveer € 100.000 min € 70.000 (de kosten van een applicatiebeheerder in een genormaliseerde situatie) bedragen. Dat betekent dat Rijnland ongeveer € 12.500 per jaar duurder uit is. Er volgt nog een beantwoording bestuursvraag met de volledige toelichting.	Bestuursvraag
5. <u>VV besluitpunten</u>	
5a. <u>Energieneutraliteit</u> Mevrouw <u>Van Steensel</u> heeft slechts een tekstuele toevoeging. Op pagina 3, waar wordt gesproken over de scope, staat "energieneutraliteit gaat over door Rijnland opgewekte energie" en haar fractie stelt voor die zinsnede te wijzigen in "... door of namens Rijnland opgewekte energie". Mevrouw <u>Bleyie</u> onderschrijft het doel dat Rijnland energieneutraal moet worden. Dat kan niet van de ene op de andere dag. Haar fractie hoopt dat Rijnland kiest voor een reële aanpak, dus niet voor een aanpak op papier. Diverse uitgangspunten en maatregelen vallen daar in de ogen van haar fractie wel onder, zoals het 100% meetellen van de Rijnlandse energiebalans van initiatieven van anderen op Rijnlands grondgebied. Neemt Rijnland die energie daadwerkelijk af, of gaat die duurzaam opgewekte stroom naar een andere afnemer? Bij dubbeltellingen gaat de zeespiegelstijging onverminderd door. Ook het inkopen van aandelen HVC baart haar fractie zorgen: dat ziet er mooi uit, maar dat heeft wel afwenteling in ruimte tot gevolg omdat de energie niet lokaal wordt opgewekt. Het waterschap dient zich sterk te maken voor lokale winning voor eigen gebruik.	

VERSLAG	ACTIE
Het lijkt wel of het ondertekende energieakkoord Holland Rijnland er niet mag zijn. Waarom komt dat in dit voorstel niet aan bod? De PvdD vreest dat het schap te veel naar binnen gekeerd blijft en zijn verantwoordelijkheid naar buiten toe niet neemt. De heer <u>Van Geest</u> onderschrijft het doel dat Rijnland energieneutraal moet worden. Zijn fractie ziet de rol van Rijnland iets anders dan de ideeën die binnen het college lijken te groeien. In de green deal wordt gesproken over een actieve rol van het schap als energieleverancier. Zijn fractie is daar geen voorstander van omdat dat geen kerntaak van een waterschap is. Zijn fractie kan zich wel vinden in acties die leiden tot eigen energieneutraliteit. Zijn fractie wil geen aansluiting zoeken bij het papieren circuit. 'Papier uit Noorwegen' is de veelzeggendste omschrijving. Schuiven met rechten leidt niet tot werkelijke besparingen. Zijn fractie roept het college daarom op om te kiezen voor het bereiken van echte besparingen in het energiegebruik van Rijnland zelf. Activiteiten van anderen kunnen worden ondersteund, maar daar dient het schap dan niet aan mee te betalen. Mevrouw <u>Fierens</u> illustreert de urgentie aan de hand van een Europese ranglijst van ontwikkelingsdoelen. Het CBS heeft vorige week een rapport gepubliceerd waaruit blijkt dat Nederland al jaren op plaats 26 van de 28 Europese landen staat wat betreft het gebruik van hernieuwbare energie, dat de broeikasgasemissie per inwoner onverminderd hoog is en het aandeel biologische landbouw relatief laag. Nederland is een rijk en innovatief land en zou op plek 1 moeten staan. Die prikkel mist zij enigszins in het besluit en zij roept iedereen op om een stap extra te zetten. Zij heeft bijvoorbeeld de indruk dat de grens van 2025 wat fluïde is. Zij stelt voor de 'trits energetica', te weten besparen, vergroenen en andere energie, herkenbaar in het besluit op te nemen. De heer <u>Kerst</u> deelt mee dat zijn fractie de doelstelling onderschrijft. Het schap kan profijt hebben van het investeren in innovatie. Kan er een indicatie worden gegeven van de financiële consequenties? Hij ziet als niet genoemd risico dat om de doelstelling te halen, de kosten uit de hand zouden kunnen gaan lopen. Hij leest dat de investering in de zonneweide in Katwijk € 4,8 (miljoen) is. Volgens hem was in eerste instantie sprake van een bedrag van € 2,95 (miljoen). De genoteerde opbrengst in TJP's kan hij niet terugrekenen naar een begrijpelijke eenheid. Om de doelstelling te halen moet Rijnland samenwerken met anderen. De heer <u>Schols</u> deelt mee dat zijn fractie de besluitnota van harte steunt. Hij benadrukt dat Rijnland niet voor derden energie moet opwekken. De heer <u>Von Faber</u> is tevreden dat de ambitie is geformuleerd dat Rijnland in 2025 energieneutraal wil zijn. Zijn fractie onderschrijft de gekozen fasering en beveelt aan dat in de eerste fase daadwerkelijk een eerste grote stap wordt gezet, waarbij in eerste instantie voor bewezen technieken - wind en/of zon - wordt gekozen. Daarbij moet niet worden vergeten dat Rijnland een maatschappelijke voorbeeldfunctie heeft. Op grond daarvan zou bijvoorbeeld een kleine windmolen op het dak kunnen worden geplaatst. In de samenwerking met anderen dient Rijnland zeker eigen kracht en kennis over te brengen. Wat zijn fractie betreft wordt er morgenochtend begonnen.	

VERSLAG	ACTIE
De heer <u>Démoed</u> herkent in het stuk op hoofdlijnen de opbrengst uit eerdere besprekingen. Zijn fractie kan zich vinden in de doelen en de uitgangspunten, maar wil een paar accenten aanbrengen. Er zou meer duidelijkheid kunnen worden verschaft over de balans tussen zon en wind. Zijn fractie betreurt dat voor Blue Energy een apart besluitvormingstraject wordt gevolgd omdat zij graag zou zien dat alle componenten in de energiewinning integraal worden besproken. In het overzicht wordt alleen gesproken over kosten terwijl investeren in energiewinning ook financieel voordeel oplevert. Dat is sowieso van belang en vormt ook een belangrijk argument om het voorstel aan de buitenwacht te kunnen verkopen. Mevrouw <u>Stoop</u> deelt mee dat haar fractie zich goed in deze lijn kan vinden. Zij vraagt om de VV vaker dan een keer in de twee jaar op de hoogte te houden van de voortgang. Zij sluit zich aan bij opmerkingen van anderen dat het dient te gaan om eigen besparingen en eigen energieproductie, voor zover nodig met het accent op bewezen technieken. De heer <u>De Vries</u> deelt mee dat de discussie zo inspirerend is geweest dat hij de opdracht heeft aanvaard om zijn eigen kantoor energieneutraal te maken. Zijn fractie kan zich vinden in de helder omschreven doelen onder 1 en 2. In punt 3 staat de zinsnede "zonder zich volledig afhankelijk te maken van anderen." Hij suggereert om het woord "volledig" te schrappen. In punt 4 wordt gesproken over innovatie. Hij wijst erop dat experimentele innovatie onder wetenschappelijk onderzoek valt, of onder researchafdelingen van bedrijven. Rijnland kan ervoor kiezen dat soort innovatie te faciliteren, maar dan dienen derden dat te financieren. Hij verzoekt deze voorwaarde in de omschrijving op te nemen. Punt 5 zou zo kunnen worden gelezen dat in de clusterkredieten alle ruimte wordt geschapen voor hobbyisme van D&H, oftewel het nastreven van politieke idealen. Hij hoort graag hoe het college dit artikel interpreteert. Hij is van mening dat de inzet op windenergie onder de maat is. Rijnland zou, omdat de doorlooptijd tot aan realisatie lang is, nu al moeten inzetten op plaatsing van in ieder geval één grote windmolen. Daarnaast is er een ontwikkeling gaande van bij lage windsnelheden hoogrenderende windturbines die ongeveer 30.000 kW op jaarbasis leveren en die ongeveer 15 meter hoog zijn; zeg maar het formaat van een forse eik. Het voordeel daarvan is dat zij beter in het landschap passen en sommige provincies hebben er al voor gekozen om het plaatsen van die turbines vergunningsvrij te maken. Rijnland zou dergelijke turbines bij kleinere gemalen en kleinere elektrische installaties goed kunnen benutten. Mevrouw <u>Leewis</u> stelt met genoeg vast dat door VV en D&H in goede samenwerking en met respect voor ieders kleur een gedragen product tot stand is gekomen. Het is wel duidelijk dat iedere fractie haar eigen kleuring aan dit koersdocument geeft. In de bepaling van de uitvoering zal een deel van de discussie opnieuw worden gevoerd; of nu al tekstwijzigingen worden doorgevoerd is onderwerp van bespreking. Er wordt geen papieren werkelijkheid gecreëerd. Als dat onvoldoende uit de tekst blijkt, moet die worden aangepast. Rijnland is uit op echte maatregelen en werkt actief samen in de regio's, in zowel Holland Midden als Holland Rijnland, om in onderling overleg te bepalen op welk aggregatieniveau afspraken worden gemaakt. Een verschil is wel dat in de regio's wordt gestreefd naar energieneutraliteit in 2050,	

VERSLAG	ACTIE
waarbij zij aantekent dat Rijnland het relatief gemakkelijk heeft: het schap gebruikt grote installaties die veel energie verbruiken, daar kan substantieel op worden bespaard en dat gebeurt ook al. Als dat onvoldoende tot uiting komt, moet dat tot een tekstaanpassing leiden. Mevrouw <u>Fierens</u> heeft dit duidelijk genoeg in de nota aangetroffen maar zou de trits ook in het besluit willen zien opgenomen. Mevrouw <u>Leewis</u> twijfelt of opnieuw moet worden besloten over wat al wordt gedaan. Rijnland wekt in principe energie op voor eigen gebruik. Het schap is ervaren in energie opwekken uit oppervlaktewater en uit effluent en D&H heeft begrepen dat deels inzet op innovatie kan worden gepleegd. Het komt nu al voor dat Rijnland voor nieuwbouw-wijken energie opwekt en voor het verwarmen van een zwembad. De bestuurlijke partners zijn daarmee ingenomen en leren van Rijnland. Het toerekenen van kosten is dan weer vers twee. In het koersdocument worden wind en zon aangemerkt als bewezen technieken. Wind is vergunningstechnisch lastig, met name wat betreft de grote turbines. Zon is eenvoudiger, maar relatief duurder. Achter de schermen wordt al gewerkt aan het realiseren van grote windturbines. De kleinere turbines die de heer De Vries beschreef kent zij nog niet, maar haar eerste reactie is dat die goede diensten kunnen bewijzen. De heer <u>De Vries</u> verzoekt de inspanningen voor het realiseren van grote turbines in het besluitdocument op te nemen, om dat streven beter vast te leggen. Mevrouw <u>Leewis</u> denkt dat D&H daarmee kan instemmen. Mevrouw <u>Bleyie</u> heeft gelezen dat er capaciteitsproblemen zijn die realisatie in de weg zouden kunnen staan. Zijn daar al oplossingen voor bedacht? Mevrouw <u>Leewis</u> zal hier later in haar betoog op ingaan. Er is gevraagd naar een financiële onderbouwing. De eerste tranche zal in het komende MJP worden ondergebracht, voor een bedrag van ongeveer € 7,5 miljoen. Daarna loopt de range van 15 tot 50 miljoen euro. De effecten van subsidies en de opbrengsten van quick wins zijn daarin niet meegenomen. De commissie mag ervan uitgaan dat de eerste tranche een duidelijke opbrengst heeft met een terugverdientijd. De complexere keuzes in tranche twee zullen voor een groot deel uit subsidies worden betaald. In het schrappen van het woord "volledig" in punt 3 kan het college zich vinden. De heer <u>Haan</u> deelt mee dat het toevoegen van de woorden "of namens" een verschil van 90% in GvO's uitmaakt. Dat is een amendement en geen tekstuele aanpassing. Deze wijziging past niet in de lijn van D&H. Hij somt de huidige stand van zaken op. HVC: Rijnland is niet het soort aandeelhouder dat naar believen aantrekt of afstoot, maar eigenaar van de in HVC ondergebrachte slibverwerkingsinstallatie. In de aandelen HVC zit het Gemini Windpark en Rijnland is daar mede-eigenaar van en de VV heeft ervoor gekozen om daarvan groene stroom in te kopen. Een deel van de gebruikte energie is daarmee vergoend. Besparen: de beluchtingen in de AWZI's zijn de grootste energieverbruikers en er	

VERSLAG	ACTIE
worden voorstellen voorbereid om die stuk voor stuk te vervangen en te renoveren. De verbeterde techniek kost minder energie en is efficiënter. Door slimmer aan- en uitzetten van die installaties lukt het nu al om tot 30% energie te besparen. Vergroenen: een al gemaakte keus is dat het slib wordt vergist en het biogas wordt verbrand in vier warmtekrachtkoppelingsinstallaties die groene stroom leveren. In de slibstudie wordt uitbreiding onderzocht. Lokale opwekking, zonneweide: op 23 maart wordt symbolisch het eerste paneel in Katwijk gelegd. De opwekking van en behoefte aan energie loopt zelden synchroon, maar de uitkomst zal zijn dat het schap per saldo minder energie voor de AWZI opwekt dan het gebruikt. Lokale opwekking, thermische energie: energie die wordt gewonnen uit oppervlaktewater wordt gebruikt voor verwarming van een zwembad en er wordt overlegd over gebruik door de woningbouwcoöperatie in Katwijk. Met de gemeente Leiden wordt overlegd over het gebruik van effluentwarmte. Over Blue Energy is de vraag gesteld om besluitvorming daarover in dit traject te integreren. Dat project past volledig in deze strategie, maar de uitwerking van deze innovatieve winning wordt als aparte businesscase voorgelegd om er zeker van te zijn dat het schap vrij is om de juiste rol - de mogelijkheden variëren van faciliterend tot participierend - te kiezen. De heer <u>Van Geest</u> onderschrijft het nut van integrale behandeling. De heer <u>Haan</u> zou dit graag opvatten als aanmoediging door de VV om in te zetten op Blue Energy. Als de VV minder enthousiast is, geeft dat ook richting. De heer <u>Van Geest</u> deelt mee dat de AWP kritisch tegenover dit project staat omdat er geen energieleveranciers in beeld zijn en een waterschap die rol niet op zich dient te nemen. De heer <u>Haan</u> antwoordt dat de opgewekte energie primair zal worden benut voor de bediening van het boezemgemaal. Er zou kunnen worden nagegaan of omwonenden financieel willen deelnemen. De heer <u>Démoed</u> deelt mee dat wat zijn fractie betreft dit project ten behoeve van de integrale behandeling besluitvormend kan worden toegevoegd. De heer <u>Haan</u> interpreteert dit als steun om hierop in te zetten. Blue Energy kan in het geheel een stevige bouwsteen vormen om energieneutraliteit te realiseren. Investeren in energiewinning levert uiteraard ook wat op. Investerings zijn eenvoudig te kwantificeren; wat nog moet worden verbeterd, is dat praktisch wordt aangetoond dat de exploitatie daardoor een stuk goedkoper uitvalt. De definitie van een sluitende businesscase is dat de opbrengsten tijdens de levensduur van een asset hoger zijn dan de kosten van de duurzame investering. De heer <u>Pluckel</u> plaatst een kanttekening bij het opnemen van Blue Energy in dit besluitvormingstraject. In D&H is besloten dit als een apart besluitvormingstraject te beschouwen omdat het gaat om een innovatieve aanpak met bijhorende risico's. Bij het lopende pilotproject op de Afsluitdijk doen zich kinderziektes voor, horende bij een innovatieve techniek.	

VERSLAG	ACTIE
De heer <u>Démoed</u> houdt vast aan het verzoek om Blue Energy op te nemen, als onderdeel van een krachtige integrale besluitvorming. Hij wijst erop dat bij ieder onderdeel kanttekeningen kunnen worden geplaatst. Mevrouw <u>Fierens</u> sluit zich aan bij de opmerking van de vorige spreker. Zij is het eens met de uitspraken dat Rijnland bij innovatieve mogelijkheden een faciliterende rol moet kiezen en dat er meer duidelijkheid moet komen over de opbrengsten. Blue Energy kan een schakel zijn in de 'plus op de inzet', waar zij al voor pleitte. Zij herhaalt haar suggestie om de 'trias energetica' in de tekst van het besluit op te nemen. De heer <u>Van Geest</u> stelt vast dat overeenstemming over het hoofddoel niet automatisch tot overeenstemming over de aanpak leidt. Zijn fractie is voorstander van het doen van een proef met Blue Energy in een voorwaardenschepende rol. Rijnland is geen belanghebbende in dat project en dient ervan af te zien om daar zwaar in te investeren. Het is een veeg teken dat energieleveranciers geen belangstelling voor dit project tonen. Kosten op een milieuvriendelijke manier terugdringen is uitstekend; wat zijn fractie niet wil, is geld investeren in zaken waar anderen vervolgens plezier van hebben. Mevrouw <u>Bleyie</u> herhaalt haar vraag over capaciteitsproblemen. De heer <u>Van der Sande</u> verzoekt niet vooruit te lopen op besluitvorming die pas bij bespreking van het MJP aan de orde dient te komen. Op dit moment is alleen de ambitie aan de orde. Mevrouw <u>Leewis</u> zegt dat het college de dreigende capaciteitsproblemen serieus neemt. De SAD is aan de slag gegaan met een strategisch personeelsbeleid en in dat kader zal worden bepaald hoeveel fte's waaraan worden besteed. De heer <u>Haan</u> vat de opmerkingen over Blue Energy op als een aanmoediging om dat project met spoed aan te pakken. De formele lijn in de besluitvorming blijft overeind. In het MJP kan worden besloten over de aanpak en het is te allen tijde mogelijk om een businesscase aan de VV voor te leggen. De <u>voorzitter</u> concludeert dat de commissie adviseert het document als besprekingsstuk voor de VV te agenderen. Hij distilleert uit de bespreking dat de volgende toezeggingen zijn gedaan: - er wordt geen grijze stroom ingekocht. De heer <u>Haan</u> wijst erop dat de VV heeft besloten groene stroom in te kopen. Dat is een geëffectueerd besluit. Mevrouw <u>Leewis</u> heeft deze uitspraak gedaan om na te gaan of de commissie zich daarin kon vinden. De <u>voorzitter</u> stelt vast dat zijn conclusie in stand blijft. - in artikel 3 wordt het woord "volledig" verwijderd. - Blue Energy wordt met spoed opgepakt. Mevrouw <u>Leewis</u> zegt toe dat in de nota van toelichting zal worden ingegaan op de inzet	

VERSLAG	ACTIE
op het gebied van grote windmolens en de mogelijke inzet op de beschreven kleinere windmolens, de balans tussen zon en wind en de financiële doorwerking. De heer <u>Démoed</u> heeft gevraagd om in de beslispunten op te nemen dat de inzet op Blue Energy integraal onderdeel van het voorstel uitmaakt. De heer <u>Van der Sande</u> wijst erop dat onder punt 6b. Blue Energy expliciet wordt benoemd. De heer <u>Démoed</u> hoort daar niet in terug wat hij eerder wel hoorde, namelijk dat Blue Energy integraal onderdeel van het voorstel zal uitmaken. Hij erkent dat het financiële aspect - dat geldt overigens voor alle onderdelen - bij de bespreking van het MJP aan de orde dient te komen. Hij roept D&H op dit op te lossen; zo niet dan kan de VV overwegen om een amendement in te dienen. Mevrouw <u>Fierens</u> vraagt om de 'trias energetica' expliciet in het besluit op te nemen. De heer <u>Van der Sande</u> wil in D&H zoeken naar een aanhakingspunt in het besluit. De <u>voorzitter</u> stelt vast dat de mogelijkheid van een aantal aanvullingen wordt onderzocht (Blue energy, Trias Energetica). Een nota van wijziging wordt gemaakt om het woord 'volledig in besluitpunt 3 te schrappen. En een nota van toelichting zal worden gemaakt om nader in te gaan op: • Besluitpunt 6a: bewezen technieken. Wat is de verhouding tussen zon en wind? • Besluitpunt 6c: windenergie. Wat is het potentieel van kleine, vergunningsvrije windmolens? De <u>voorzitter</u> concludeert dat de commissie adviseert het document als bespreekstuk voor de VV te agenderen.	Nota van wijziging Nota van Toelichting
5.b <u>Kredietaanvraag regelgeving privacy</u> De heer <u>Von Faber</u> deelt mee dat zijn fractie instemt met het gevraagde krediet. De regeling moet 25 mei aanstaande ingaan en die deadline wordt waarschijnlijk niet gehaald, wat vragen oproept over de gevolgde planning. Wat zijn de consequenties daarvan? De heer <u>Schols</u> sluit zich aan bij de woorden van de vorige spreker. Hij wijst erop dat AGV moet worden gewijzigd in AVG (pagina 2). De heer <u>Kerst</u> vraagt in hoeverre synergie met andere waterschappen wordt nagestreefd. De heer <u>Van der Sande</u> licht toe dat de uitvoering samen met de Krimpenerwaard plaatsvindt. Dat de aanvraag nu voorligt, is het gevolg van een samenloop van omstandigheden. De applicatie wordt nu ontwikkeld om een aantal doelen tegelijk op een goede manier te bereiken. Waarschijnlijk functioneren op 25 mei vijf van de zes toepassingen. Dat de zesde dan nog ontbreekt, betekent niet meteen dat heel Leiden in last is. Het belangrijkste is dat technieken worden ingevoerd die de privacy waarborgen. Menselijk handelen vormt de grootste risicofactor en door het invoeren van deze technieken wordt dat ingeperkt. De heer <u>Kerst</u> leest dat de vraag kan worden beantwoord door een systeem als	

VERSLAG	ACTIE
bronsysteem te gebruiken en een applicatie aan te schaffen en te implementeren. Maken andere waterschappen dezelfde keus, of geldt die alleen voor Rijnland en Krimpenerwaard? De heer <u>Van der Sande</u> zal dit nagaan. Mevrouw <u>Van Steensel</u> meldt dat 98% van de organisaties de datum van 25 mei niet zal halen. Het is wel van belang dat de organisatie kan aantonen dat zij dit aan het regelen is. Haar fractie heeft een vraag gesteld over de bestuursaansprakelijkheid, maar dat lijkt geen groot issue. De heer <u>Van Geest</u> zou graag willen weten wat Rijnland precies voor het krediet van € 150.000 krijgt. Het is eerder voorgekomen dat leveranciers een soort salamitactiek toepasten en in de tekst leest hij dat 'niet valt uit te sluiten dat nog andere aanpassingen noodzakelijk zijn'. De heer <u>De Vries</u> vraagt hoe de verantwoordelijkheid is geregeld bij het doorspelen van gegevens naar verbonden partijen. De heer <u>Van der Sande</u> veronderstelt dat Rijnland in die situaties verantwoordelijk is voor een juiste overdracht en de verbonden partij voor het eigen beheer. Desgewenst kan hij dat nazien. De investering was voorzien en is dus geen extra krediet. Als er meer ruimte nodig is om aanpassingen te doen, zal een nieuw voorstel worden voorgelegd. Er is vastgesteld dat meerdere systemen met privacygevoelige elementen met elkaar interacteren; mocht blijken dat het er nog meer zijn, kan dat ertoe leiden dat 'mogelijk nog andere aanpassingen noodzakelijk zijn'. Hij doet de toezegging om de commissie eind mei te berichten over de stand van zaken. De <u>voorzitter</u> concludeert dat de commissie adviseert het document als hamerstuk voor de VV te agenderen. Hij heeft de volgende toezeggingen genoteerd: - de commissie ontvangt in een nota van toelichting meer informatie over de aansprakelijkheid van Rijnland irt die van verbonden partijen bij de invoering van de AVG en antwoord op de vraag of de applicatie gezamenlijk met andere waterschappen wordt aangeschaft. - eind mei wordt een notitie verstrekt over de stand van zaken.	Nota van Toelichting Toezeegging
5.c <u>Overname Woerdersluis te Spaarndam</u> De heer <u>Démoed</u> vraagt of het in het voornemen ligt om de functie te herstellen. De heer <u>Von Faber</u> leest op pagina 2, onder 1.3, dat Rijnland 10% betaalt én dat Rijnland geen financieel risico loopt. Hij verzoekt dat toe te lichten. De heer <u>Van der Sande</u> licht toe dat is overeengekomen dat Stichtse Rijnlanden de renovatie voor eigen rekening en risico uitvoert. Men zal daarvoor subsidie aanvragen, het Hoogwaterreserveprogramma is een logische keus en dan betalen de waterschappen	

VERSLAG	ACTIE
10% daarvan zelf. In die zin komt dan een klein deel van de kosten weer bij Rijnland terug. Daarnaast levert Rijnland een bescheiden bijdrage in de jaarlijkse kosten. De renovatie wordt onderhoudsarm uitgevoerd. Er is geen initiatief genomen om de sluis in volle glorie te herstellen; wel wordt die in die mate hersteld dat de sluis een mooi onderdeel uitmaakt van de Spaarndammer linie. De <u>voorzitter</u> concludeert dat de commissie adviseert het voorstel als hamerstuk voor de VV te agenderen.	
6 VV-beeldvormingsnota's	
6.a <u>Evaluatie verbonden partijen t/m 2017</u> Mevrouw <u>Van Steensel</u> meldt dat de door haar fractie gestelde vragen vooral betrekking hadden op de risico's die zijn verbonden aan de uittreedartikelen. In de beantwoording mist zij de relatie tussen de kosten en wie wat afhandelt: bij de ene gemeenschappelijke regeling wordt dat wel omschreven, bij een andere wordt volstaan met verwijzing naar een artikel. Haar fractie verzoekt in de risicoparagraaf van de begroting meer aandacht te besteden aan de risico's van uittreding en de bijbehorende financiële dan wel beleidsmatige risico's. De heer <u>Van Geest</u> vraagt waarom STOWA niet is genoemd als verbonden partij. Mevrouw <u>Fierens</u> had om de evaluatie verzocht om de opbrengst van de verbonden partijen na te gaan. Uit de notitie blijkt dat deelname aan verbonden partijen niet altijd financieel voordeel oplevert. Verbonden partijen zijn een soort bestuurlijk gedrocht: ze leveren voordeel op, maar besturen op afstand levert ook veel gedoe op. Het zijn 'slechts' uitvoeringsorganisaties, maar het gaat om veel geld, macht en positie en de verbonden partijen dragen bij aan vergroting van de bestuurlijke lappendeken. Een ander probleem is dat de deelnemers zowel klant als bestuurder zijn. In de vorige BOD-vergadering is de BSGR besproken en in de stukken van die organisatie stond min of meer dat beleidsmatige bemoeienis van de deelnemers tot meerkosten zou leiden en dat de inwoners daarvoor opdraaiden. Zij hoopt dat het aansturen van verbonden partijen effectiever kan worden geregeld. Rijnland is lid van veel verbonden partijen maar heeft intern geen afspraken vastgelegd over de omgang daarmee. Zij heeft eerder een aantal criteria benoemd die een soort bril voor de VV kunnen vormen om naar verbonden partijen te kijken. Het zou volgens haar goed zijn om die bril te gebruiken om het totale overzicht op de verbonden partijen te verbreden en om aan de knoppen te kunnen draaien. Zij heeft daarmee zowel het bereiken van bestuurlijke als politieke doelen - de vijf ambities van Rijnland - op het oog. De heer <u>Kerst</u> heeft er al eerder op gewezen dat het een risico is dat bestuurders van Rijnland ook bestuurders van de verbonden partijen zijn. Dat probleem is nooit opgelost en hij is van mening dat dit gegeven in de risicoparagraaf moet worden opgenomen. Hij sluit zich aan bij de opmerkingen van mevrouw Van Steensel. In de tabel met opbrengsten staat frequent 'niet van toepassing'. Hoe is dat mogelijk? Het genereren van opbrengsten is dé reden om lid te worden van een verbonden partij en bij beslissingen over het verlengen van contracten zijn gegevens over efficiency en	

VERSLAG	ACTIE
effectiviteit doorslaggevend. De enige vraag die de heer <u>Von Faber</u> wil stellen is hoe Rijnland de vinger aan de pols houdt. Alle voorgaande sprekers hebben gesproken over dat thema. Hij stelt voor jaarlijks een checklist op te stellen waarin de stand van zaken van de zojuist genoemde onderwerpen wordt weergegeven. De heer <u>Démoed</u> deelt mee dat in de notitie de vragen van zijn fractie deels worden beantwoord. In verbonden partijen gaat veel geld om en ook zijn fractie heeft behoefte aan sturingsinstrumenten. Zijn fractie ziet als mogelijkheid dat in de VV jaarlijks drie regelingen worden besproken met veel dynamiek, met het oog op sturing in de richting die Rijnland wenst. Zodoende worden bestuursleden gesteund en wordt de invloed van de VV aan de voorkant vergroot. Zijn fractie verwachtte dat in deze notitie ook op dit soort mogelijkheden zou zijn ingegaan. De heer <u>Pluckel</u> begrijpt dat de commissie meer informatie aan de voorkant wil hebben over wat er bij gemeenschappelijke regelingen speelt, op een zodanige manier dat de invloed van Rijnland groter zou kunnen zijn. Het is altijd de kunst om in een gemeenschappelijke regeling met alle partners op een lijn te komen, liefst in consensus. In de burap wordt gerapporteerd over de lopende zaken bij de gemeenschappelijke regelingen. Het is een goed idee om per jaar dieper in te gaan op drie gemeenschappelijke regelingen. In de risicoparaagraaf kan iets over de uittredregeling worden opgenomen. De heer <u>Nederend</u> deelt mee dat STOWA juridisch gezien geen verbonden partij is. Het is een stichting met een eigen bestuur waarin Rijnland niet is vertegenwoordigd. STOWA is een soort leverancier. De heer <u>Van Geest</u> wijst erop dat Rijnland aan deze partij meer dan € 1 miljoen op jaarbasis betaalt. De heer <u>De Vries</u> merkt op dat dat criterium op veel meer organisaties van toepassing is. Die staan ook niet op deze lijst. De heer <u>Van Geest</u> heeft de indruk dat de onderzoeksfunctie, met bijbehorende formatie, na de oprichting bij STOWA is ondergebracht. De heer <u>De Vries</u> stelt vast dat de gekozen constructie tot gevolg heeft dat de uitvoering niet meer onder de verantwoordelijkheid van Rijnland valt. Bij een gemeenschappelijke regeling is dat wel zo. De heer <u>Pluckel</u> begrijpt dat dit geen verbonden partij is. Als in de rapportage naast inzicht in de kosten nog meer duidelijkheid moet worden verschaft over de kwaliteit en de kwetsbaarheid, dan zal dat gebeuren. De les die uit het opstarten van verbonden partijen kan worden geleerd, is dat het bereiken van de gestelde doelen vaak veel langer duurt dan was voorzien. Dat komt ook in de kosten tot uiting, zij het dat schaalvergroting tot efficiency leidt. Dat blijkt bij de BSGR en deels ook bij andere organisaties. Niet in alle gevallen is er een businesscase opgesteld en dan is gekozen voor de	

VERSLAG	ACTIE
omschrijving 'niet van toepassing'. Er kan nader onderzoek naar worden gedaan, maar dat is erg tijdrovend. Op het verzoek om de vinger aan de pols te houden, is hij al ingegaan: dat kan door aan de voorkant meer informatie te verschaffen, de onderwerpen proactief te bespreken en de uitkomst als input te gebruiken. De mogelijkheid om zienswijzen op de begroting voor het volgende jaar in te dienen, is het moment om inbreng te leveren en daar wordt gebruik van gemaakt. Hij geeft twee praktijkvoorbeelden, over het nakomen van een toezegging en het komen tot afspraken over een kostenverdeling. De heer <u>Haan</u> licht toe dat bij de slibverwerking 'niet van toepassing' staat omdat dan een vergelijking zou moeten worden gemaakt met het door Rijnland zelfstandig uitvoeren van deze activiteit. Kosten toerekenen is echter lastig en de nulsituatie is niet-bestaand. In de GMR Slibverwerking zitten twee DB-leden van Rijnland: de heer Kastelein vanuit het klantperspectief en hijzelf vanuit het eigenaarsperspectief. Dat is een manier om met het probleem van de twee petten om te gaan. Er wordt getracht om in de kadernota van deze gemeenschappelijke regeling weer te geven of 'nieuwe dynamiek' wordt verwacht; voor het overige is het een vrij beleidsarme organisatie en met een check op de begroting en de jaarrekening en de mogelijkheid van een zienswijze op de begroting, kan de vinger aan de pols worden gehouden. Een interessant aspect is de slibstrategie, en die wordt proactief binnen Rijnland besproken. De heer <u>Von Faber</u> vraagt welke ideeën de hoogheemraad nu heeft omarmd: is dat alleen de suggestie van de heer Démoed of ook sprekers checklist? Mevrouw <u>Fierens</u> denkt dat de hoogheemraad en zij een andere taal spreken. Het gaat haar niet om het verstrekken van nóg meer informatie over wat er speelt bij verbonden partijen, maar om het instellen van een instrument waarmee de VV effectiever en adequater kan sturen en minder risicovol met de verbonden partijen om kan gaan. Het is een goede suggestie om ieder jaar een aantal verbonden partijen specifiek onder de loep te nemen. Zij stelt voor dat de VV-leden die dit saai onderwerp ter harte gaat met de heer Nederend overleggen over een voorstel voor 'de bril', onder te brengen op ongeveer één A4'tje: waar toetst de VV op en wat is belangrijk om in bestuurlijke en politieke zin aan de bestuurders mee te geven? Daarmee kan deze notitie een stap verder worden gebracht. De <u>voorzitter</u> kijkt voor een reactie naar D&H - en naar de commissie, omdat in de besluitvorming staat dat die zich een beeld vormt van de evaluatie van de verbonden partijen. De bespreking leidt tot een ander voorstel. De heer <u>Démoed</u> stelt voor om voor het opnemen van organisaties op de lijst de wettelijke definitie van verbonden partijen aan te houden. Beeldvorming kan als functie hebben om verder in een proces te komen. Hij kan zich vinden in de suggestie om met geïnteresseerden - mogelijk vallen daar ook collegeleden onder - en experts een handreiking voor de bespreking van verbonden partijen op te stellen. De heer <u>Van der Sande</u> denkt dat de vraag is welke vorm van informatievoorziening	

VERSLAG	ACTIE
tegemoetkomt aan de gut feeling. Er is namelijk al een strategie afgesproken, de Kadernota verbonden partijen 2017-2021, maar die leidt kennelijk niet tot een comfortabel gevoel bij de VV. Hij ziet D&H en de ambtelijke organisatie worstelen met de vraag op welke wijze die wel kan worden bereikt. Mogelijk kan in klein comité, met dat kader bij de hand, aan de hand van een casus worden nagegaan welke sturingsbehoefte er is en welke agendering in het algemeen bestuur zou moeten worden gehanteerd. Het is een gezamenlijke zoektocht. De <u>voorzitter</u> concludeert dat het onderwerp niet voor de komende VV wordt geagendeerd en dat er in klein comité een nadere invulling aan wordt gegeven.	Toezegging
7 Mededelingen - Schriftelijk	
7.a <u>VV TKN-memo Rapportage informatiebeveiliging 20 februari 2018</u> De heer <u>Kerst</u> heeft drie punten. Het uitgangspunt is dat informatierisico's bedrijfsrisico's zijn. Zij liggen niet altijd op het terrein van de ICT. Informatierisico's dienen integraal te worden bekeken. De VV dient hier op een juiste wijze te worden betrokken, meer dan tot nu toe. In 2.3 staat dat een risicoanalyse zal plaatsvinden en dat de resultaten in 2019 in het college worden besproken. Hij wil niet tot 2019 wachten en wil als VV-lid weten wat er nu in de top-5 of top-10 van informatierisico's staat en welke acties daarop worden ondernomen. De heer <u>Van der Sande</u> deelt mee dat de aanleiding het rapport van de Rekenkamer-commissie is. Die commissie heeft een top-3 van risico's gepresenteerd, met op nummer 1 het menselijk handelen. In de vorige vergadering van de BOD heeft D&H een opzet gepresenteerd over het vervolg dat het aan de rapportage van de Rekenkamercommissie wil geven. Wat voorligt, is de eerste van een serie afgesproken kwartaalrapportages. Ook is eerder besproken dat het in beeld brengen van alle objecten tijd neemt en dat daarom 2019 als resultaatjaar is aangewezen. Een ander benoemd risico is de toegankelijkheid. Rijnland is een openbare instelling en dat levert risico's op. Hij zal de VV direct informeren als zich een incident voordoet. Hij is van mening dat de VV op deze wijze goed en volgens afspraak bij de voortgang wordt betrokken en wil vasthouden aan deze recent afgesproken systematiek. De heer <u>Kerst</u> merkt op dat verantwoordelijken zijn benoemd. Hij wil graag horen welke informatierisico's er binnen de organisatie worden onderkend. Het is niet acceptabel dat een risicoanalyse pas in 2019 verschijnt. De heer <u>Van der Sande</u> wijst erop dat hij eindverantwoordelijk is. Als hij een top-5 moet opstellen, komt ook daarop het menselijk handelen op 1 te staan. Op 2 komt dan vermoedelijk de toegankelijkheid van het gebouw en op 3 de segmentering van de ICT: als die te ruim is, kan iedereen erbij; als die te smal is, wordt de gebruiksvriendelijkheid beperkt. Belangrijker is dat er een plan van aanpak is opgesteld en wordt gevolgd. Acute zaken worden aangepakt, iets minder acute kwesties worden geïnventariseerd en die blijven tot 2019 rood. Dat staat omschreven in 2.3 De heer <u>Kerst</u> zou het op prijs stellen als per kwartaal de risico's, de aanpak en de	

VERSLAG	ACTIE
voortgang daarvan worden omschreven. Mevrouw <u>Van Steensel</u> is van mening dat dit verzoek niet past in de afspraak dat de VV op hoofdlijnen stuurt. De VV ontvangt management- en bestuursrapportages en in de bespreking daarvan kan aan dit onderwerp aandacht worden besteed. Er worden daarnaast voortgangsrapportages verzorgd. De heer <u>Kerst</u> is geen voorstander van details. Hij doet suggesties om de kwartaal-rapportages zo betekenisvol mogelijk te maken. Hij ziet niet in waarom het tot 2019 moet duren voordat de VV iets hoort. De heer <u>Démoed</u> wijst erop dat die afspraak eerder is gemaakt. De VV kan daarop terugkomen, maar het is voor anderen wel zo prettig als zij kunnen vertrouwen op een gemaakte afspraak. Het is nu helder wanneer de VV wat mag verwachten. Wat de dijkgraaf zegt, sluit daar precies op aan en zijn fractie kan zich daarin vinden.	
8. <u>Rondvraag</u> Mevrouw <u>Stoop</u> vraagt of iets valt te rapporteren uit de Commissie Aanpassing Belastingstelsel. De heer <u>Pluckel</u> deelt mee dat iets meer tijd wordt genomen om onderwerpen te bespreken en somt de volgende planning op: Definitief voorstel aan leden - juni 2018 Vaststelling VV-voorstel met conceptreactie in het college - 21 augustus Beeldvormend VV - 29 augustus Behandeling conceptreactie in commissie BOD - 12 september Behandeling conceptreactie in VV - 26 september Informeren waterschappen - begin oktober Bespreking voorstel commissie in ledenvergadering - 12 oktober	
9. <u>Sluiting</u> De voorzitter sluit de vergadering om 18.10 uur.	